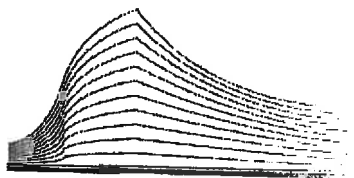

76220

Repertoriumnummer 2015/524
Datum van uitspraak 1 april 2015
Rolnummer 2013/AA/135

Uitgifte

Uitgereikt aan <i>gdw Van Beur-voor</i> <i>[redacted] en</i> <i>[redacted]</i>
op <i>14/09/15</i> € <i>8,50</i> JGR <i>3,16</i>

Arbeidshof Antwerpen
Afdeling Antwerpen

Kamer 10

Arrest

COVER 01-00000125837-0001-0010-01-01-1

[REDACTED] en echtgenote [REDACTED] beiden wonend te 2880 Bornem, voorheen **[REDACTED]**, thans **[REDACTED]**

met als raadsman mr. **[REDACTED] Herman** advocaat te leper,

tegen:

[REDACTED] BORNEM, gevestigd te 2880 Bornem, **[REDACTED]**

met als raadsman mr. **[REDACTED]**, advocaat te Bornem,
voor wie pleit mr. **[REDACTED]** advocaat te Dendermonde.

Het arbeidshof past de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken toe.

Advocaat-generaal **[REDACTED]** gaf namens het openbaar ministerie mondeling advies op de zitting van 4 maart 2015, waarop de zaak werd hernomen in de staat waarin deze zich bevond. **[REDACTED]** werd gehoord in zijn opmerkingen over het advies. Mr. De **[REDACTED]** verklaarde geen opmerkingen te hebben over het advies.

1. Het tussenarrest van 25 juni 2014 van dit arbeidshof

Voor een relaas van de feiten wordt verwezen naar het tussenarrest van 25 juni 2014.

In dit arrest werden de zaken AR 2013/AA/135 en AR 2013/AA/662 samengevoegd onder het AR nummer 2013/AA/135 en werden de hogere beroepen ontvankelijk verklaard.

De debatten werden heropend ten einde partijen toe te laten standpunt in te nemen over de vraag of er sprake is van overmacht tijdens de behandeling van hun beroep inzake hun verblijfsrecht, rekening houdend met het Staatlozenverdrag, waardoor ze mogelijkerwijze rechten kunnen laten gelden op maatschappelijke dienstverlening in de periodes van 1 oktober 2011 tot en met 19 januari 2012 en van 10 oktober 2012 tot en met 12 december 2013.

De zaak werd naar de bijzondere rol van de tiende kamer verzonden in afwachting van de standpunten van partijen hierover.

De beslissing over de kosten werd aangehouden.

2. Elsen in hoger beroep na het tussenarrest van 25 juni 2014

De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] vorderen de hogere beroepen gegrond te verklaren, de bestreden vonnissen te vernietigen en, opnieuw recht doende, de oorspronkelijke vorderingen toe te wijzen en te zeggen voor recht dat zij van 1 oktober 2011 tot en met 19 januari 2012 en van 10 oktober 2012 tot en met 12 december 2013 gerechtigd zijn op equivalent leefloon, een huurwaarborg en een huursubsidie. Het [REDACTED] van Bornem te veroordelen tot de kosten van beide aanleggen.

Het [REDACTED] van Bornem vraagt de hogere beroepen ontvankelijk doch ongegrond te verklaren en het bestreden vonnis integraal te bevestigen; de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] in solidum, de ene bij gebreke aan de andere, te veroordelen tot de kosten van beide aanleggen.

3. Ten gronde

3.1. Geen recht op leefloon

Zoals in het arrest van 25 juni 2014 reeds werd vastgesteld, kan het recht op leefloon niet onderzocht worden. Hoewel staatlozen overeenkomstig artikel 3, 3°, vierde streepje van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie (hierna RMI-Wet) recht kunnen hebben op leefloon, voldoen betrokkenen in de betwiste periode niet aan de voorwaarde van het "werkelijk verblijf", zoals vermeld in artikel 3, 1° RMI-Wet, in België.

Artikel 2 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 betreffende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie bepaalt immers dat geacht wordt zijn werkelijke verblijfplaats in België te hebben: *"degene die gewoonlijk en bestendig op het grondgebied van het Koninkrijk verblijft, zelfs als hij niet over een woonst beschikt of niet is ingeschreven in de bevolkingsregisters bedoeld in artikel 1 § 1, 1° van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, voor zover hij op het grondgebied mag verblijven"*.

Personen zonder wettig verblijf in België, zoals de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] in de betwiste periode, kunnen dan ook, in afwachting van een arrest van het Hof van Cassatie, dat het arrest van het hof van beroep mogelijks kan vernietigen waardoor er mogelijkwijze toch een recht op verblijf zou kunnen toegekend worden, geen aanspraak maken op leefloon.

3.2. Recht op verblijf ?

De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] laten evenwel gelden dat er sprake is van een lacune in de wetgeving door hen geen verblijfsrecht toe te kennen aangezien het niet toekennen van een verblijfsrecht ongrondwettig is. Hierdoor zouden ze recht hebben op maatschappelijke dienstverlening.

Arrest Grondwettelijk Hof 17 december 2009

In een arrest van 17 december 2009 oordeelde het Grondwettelijk Hof inderdaad dat het ongrondwettig is om aan erkende staatlozen geen recht van verblijf toe te kennen terwijl dit aan (erkende) vluchtelingen wel toegekend wordt. (GwH 17 december 2009, nr. 198/2009, BS 17 februari 2010).

De ongrondwettigheid volgt, volgens het Grondwettelijk Hof, uit het ontbreken van een bepaling in de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (Vreemdelingenwet), die een verblijfsrecht aan erkende staatlozen toekent. Het Grondwettelijk Hof stelt dus een schending vast van de artikelen 10 en 11 Gw. en stelt dat de wetgever moet ingrijpen om een einde te maken aan de ongrondwettigheid. Tot op heden heeft de wetgever nog geen gevolg gegeven aan de vastgestelde ongrondwettigheid door een verblijfsrecht toe te kennen.

Het Grondwettelijk Hof gaat in voormeld arrest van 17 december 2009 nog een stap verder door te stellen dat het aan de rechter is om de grondwettigheid van artikel 98 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (Vreemdelingenbesluit) na te gaan. Voormeld artikel 98 Vreemdelingenbesluit bepaalt dat de staatloze en zijn familieleden onderworpen zijn aan de algemene reglementering en voorziet dat een staatloze rechten heeft indien hij gemachtigd is om in België te verblijven, maar voorziet niet in de toekenning van een verblijfsrecht wanneer de staatloze erkend is.

Uit de loutere vaststelling dat artikel 98 Vreemdelingenbesluit ongrondwettig zou zijn en het buiten toepassing moet verklaard worden door artikel 159 Gw., dat bepaalt dat de hoven en rechtbanken de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toepassen in zoverre zij met de wetten overeenstemmen, kan nochtans geen verblijfsrecht toegekend worden.

Niet alleen wordt het verblijfsrecht aan vreemdelingen toegekend via de Vreemdelingenwet en niet via het Vreemdelingenbesluit, maar bovendien kan een rechter niet in de plaats treden van de wetgever door een verblijfsrecht of steun toe te kennen terwijl dit niet door de wetgever werd voorzien (in dezelfde zin: Arbh. Luik 16 november 2011, Rev. Dr. Etr. 2011, nr. 165, 526). Andersluidende rechtspraak, zoals het arrest van het arbeidshof te Brussel, wijzigt dit niet (Arbh. Brussel 16 november 2011, Rev. Dr. Etr. 2011, nr. 165, 522 met noot R. SABINDEMYI en Soc. Kron. 2012, nr. 8, 439 met noot LAUVAUX).

Arrest Grondwettelijk Hof 11 januari 2012

De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] verwijzen verder naar een arrest van 11 januari 2012 van het Grondwettelijk Hof inzake gewaarborgde gezinsbijslag waarin opnieuw een discriminatie wordt vastgesteld tussen vluchtelingen en staatlozen door aan deze laatsten geen verblijfsrecht toe te kennen hoewel zij een vergelijkbaar statuut hebben. De ongrondwettige behandeling is ook in de regeling van de gewaarborgde gezinsbijslag het gevolg van het ontbreken van een verblijfsregeling voor staatlozen in de Vreemdelingenwet, waardoor een wetgevend optreden vereist is.

Het Grondwettelijk Hof voegt eraan toe dat in afwachting van dat wetgevend optreden de verwijzende rechter een einde kan maken aan de gevolgen van de ongrondwettigheid aangezien die vaststelling in voldoende precieze en volledige bewoordingen is uitgedrukt. Bijgevolg, stelt het Grondwettelijk Hof, komt het de arbeidsgerechten toe bij een weigering om gewaarborgde gezinsbijslag toe te kennen ten behoeve van een kind dat ten laste van een erkende staatloze is van wie zij vaststellen dat hij buiten zijn wil zijn nationaliteit heeft verloren en die aantoonde dat hij geen wettige en duurzame verblijfstitel kan verkrijgen in een andere staat waarmee hij banden zou hebben, dat kind het recht op gewaarborgde gezinsbijslag toe te kennen, niettegenstaande het feit dat de staatloze persoon, ten laste van wie het kind is, nog niet is toegelaten of gemachtigd om op het Belgische grondgebied te verblijven.

(Gwh. 11 januari 2012, nr. 1/2012, <http://www.grondwettelijkhof.be>, NJW 2012, afl. 266, 502).

Aan het toekennen van de gewaarborgde gezinsbijslag worden door het Grondwettelijk Hof strenge voorwaarden verbonden. Zo moet de erkende staatloze het bewijs leveren dat hij geen duurzame verblijfstitel kan krijgen in een andere land waarmee hij banden heeft en hij door omstandigheden buiten zijn wil om zijn vroegere nationaliteit is verloren.

Uit het opleggen van deze voorwaarden kan afgeleid worden dat het Grondwettelijk Hof de toekenning van de gewaarborgde gezinsbijslag pas aanvaardt nadat de aanvrager aange-

toond heeft dat hij enkel door overmacht het grondgebied niet kan verlaten. Er kan dan maar sprake zijn van discriminatie indien de gewaarborgde gezinsbijslag niet kan toegekend worden indien er toch bewezen zou worden dat betrokkenen door overmacht het grondgebied niet zouden kunnen verlaten.

Voor zover de heer ██████████ en mevrouw ██████████ derhalve kunnen aantonen dat ze omwille van overmacht niet naar hun land van herkomst zouden kunnen terugkeren omdat ze geen duurzame verblijfstitel kunnen bekomen en ze kunnen aantonen dat ze door omstandigheden buiten hun wil om hun vroegere nationaliteit zijn verloren, kan er eventueel een recht op een equivalent leefloon (recht op maatschappelijke dienstverlening) vastgesteld worden.

Door deze principes te aanvaarden, is het stellen van een prejudiciële vraag niet nodig voor de oplossing van dit geschil, waardoor verder moet onderzocht worden of er recht is op steun. Door bovendien te aanvaarden dat in geval van overmacht er toch steun kan toegekend worden, is er geen schending van artikel 3 EVRM.

3.3. Overmacht

Dat vreemdelingen zonder wettig verblijf recht hebben op maatschappelijke dienstverlening als ze in de onmogelijkheid zijn om het grondgebied te verlaten door omstandigheden buiten hun wil om, kan afgeleid worden uit artikel 57, §2 OCMW-Wet.

(Cass. 18 december 2000, *Soc. Kron.* 2001, 184).

De personen die het statuut van staatloze hebben, moeten dan wel het bewijs leveren dat ze in de onmogelijkheid zijn om het grondgebied te verlaten. De erkenning als staatloze heeft immers niet tot gevolg dat de illegaal in het land verblijvende vreemdeling als een rechtmatig verblijvende vreemdeling moet worden beschouwd, en het loutere feit dat een persoon erkend wordt als staatloze is onvoldoende om deze overmacht te bewijzen.

(Cass. 19 mei 2008, S.07.0078.N, www.cass.be).

Zoals in het arrest van 25 juni 2014 reeds werd vermeld, hebben de heer ██████████ en mevrouw ██████████ een cassatieberoep ingesteld tegen het arrest van het hof van beroep waarin hun tijdelijk recht op verblijf vernietigd werd. Aangezien er op het ogenblik dat de zaak in beraad werd genomen nog geen cassatiearrest was, is het onduidelijk of zij in de betwiste periode een tijdelijk verblijfsrecht hadden dan wel illegaal op het grondgebied verbleven.

Aangezien de mogelijkheid bestaat dat het Hof van Cassatie het arrest van het hof van beroep van Brussel van 25 september 2012 vernietigt en er vervolgens een verblijfsrecht wordt toegekend, kunnen de heer ██████████ en mevrouw ██████████ niet uitgewezen worden zo lang er geen uitspraak is door het Hof van Cassatie.

Indien immers zou blijken dat zij in de betwiste periode toch wettig op het grondgebied verbleven, moet toepassing gemaakt worden van artikel 31 van het verdrag van New York van 28 september 1954 (betreffende de status van staatlozen, goedgekeurd door de wet van 12 mei 1960, hierna Staatlozenverdrag), dat bepaalt dat de Verdragsluitende Staten een rechtmatig op hun grondgebied vertoevende staatloze niet mogen uitzetten.

Zo lang het beroep over hun verblijfsrecht nog hangende is en er onduidelijkheid blijft vanaf wanneer zij mogelijks een verblijfsrecht kunnen ontvangen, kunnen de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] niet uitgewezen worden en is er derhalve een onmogelijkheid om het grondgebied te verlaten. Dit geldt ook voor de korte periode die de beschikking van de rechter in Brussel voorafgaat waartegen beroep en cassatieberoep werd ingediend. Aangezien de vordering om een verblijfsrecht te bekomen reeds in oktober 2011 ingediend werd, kan dit verblijfsrecht immers mogelijks vanaf dat ogenblik toegekend worden.

De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] leveren dan ook het bewijs van overmacht aangezien ze in de betwiste periode niet mochten uitgewezen worden. Of het bewijs van overmacht geleverd wordt door de voorgelegde documenten van de ambassades van Oekraïne en Azerbeidzjan, moet dan ook niet onderzocht worden.

Dit wordt bevestigd door het ondertussen definitief geworden arrest van het hof van beroep te Brussel van 29 oktober 2014, waarin wordt aanvaard dat de Belgische Staat een fout maakt door geen verblijfstitel toe te kennen aan de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] hoewel zij als staatloze erkend waren, waarna een morele schadevergoeding wordt toegekend.

3.4. Mensonwaardig bestaan

De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] hebben derhalve recht op maatschappelijke dienstverlening aangezien ze aantonen dat ze omwille van overmacht het grondgebied niet mogen verlaten. Wel moet nog onderzocht worden of ze voldoen aan de voorwaarden van artikel 1 OCMW-Wet, dat bepaalt dat eenieder een leven moet kunnen leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

Het is de aanvrager die moet kunnen aantonen dat hij geen leven kan leiden dat hieraan beantwoordt.

(Arbh. Gent 7 mei 1998, *T. Vreemd.* 1998, 203; Arbh. Brussel 22 oktober 1998, *T. Vreemd.* 1998, 208; Arbh. Brussel 25 maart 1999, *Soc. Kron.* 2000, 247 en Arbh. Antwerpen 16 mei 2001, *Soc. Kron.* 2002, 547).

Weliswaar verbiedt geen enkele wettelijke bepaling dat het recht op maatschappelijke dienstverlening met terugwerkende kracht wordt toegekend voor de periode tussen de aanvraag en de toekenning, maar de aanvrager moet dan wel aantonen dat hij in die periode geen leven kon leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.

(Cass. 17 december 2007, *JTT* 2008, 112 en www.cass.be).

De heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] moeten derhalve aantonen dat zij in de periodes van 1 oktober 2011 tot en met 19 januari 2012 en van 10 oktober 2012 tot en met 12 december 2013 geen menswaardig bestaan konden leiden in de zin van artikel 1 OCMW-wet.

Hierbij kan nuttig verwezen worden naar het arrest van het hof van beroep te Brussel van 29 oktober 2014, waarin aanvaard wordt dat het gezin materiële schade heeft geleden en één euro provisionele schade wordt toegekend.

Dat het gezin een mensonwaardig bestaan leidde, blijkt ook door de erkenning van het [REDACTED] ter zitting van 6 november 2013, hetgeen bevestigd wordt door de vaststelling dat er steun werd toegekend vanaf 20 januari 2012 zonder dat de financiële situatie is gewijzigd (althans wordt dit niet beweerd noch aangetoond).

De geleden schade komt overeen met het niet toekennen van een equivalent leefloon als gezin, een huurwaarborg en een huursubsidie, die dan ook kunnen toegekend worden.

Ook voor de periode van 10 oktober 2012 tot en met 12 december 2013 wordt het bewijs geleverd van een onmenswaardig bestaan (stukken 14 t.e.m. 18, bundel [REDACTED]), hetgeen door het [REDACTED] niet ontkend wordt en door het hof van beroep in haar arrest van 29 oktober 2014 bevestigd wordt. Dit kan onder meer afgeleid worden uit de rekeninguittreksels waarin regelmatig stortingen worden gedaan (in de vorm van leningen) om de huur te kunnen betalen. De staat van behoeftigheid kan bovendien afgeleid worden uit de vaststelling dat er opnieuw steun werd verleend vanaf het ogenblik dat de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] een tijdelijke verblijfsvergunning ontvingen (zowel vanaf 20 januari 2012 als vanaf 13 december 2013).

Ook hier is er recht op een equivalent leefloon als gezin en een huursubsidie.

4. De gerechtskosten

Het [REDACTED] van Bornem vraagt de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] in solidum, de ene bij gebreke aan de andere, te veroordelen tot de kosten van beide aanleggen.

Krachtens artikel 1017, tweede lid, Ger.W. wordt, behoudens wanneer het geding roekeloos of tergend is, de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen.

De kosten omvatten ingevolge artikel 1018, 6°, Ger.W. onder meer de rechtsplegingsvergoeding, zoals bepaald in artikel 1022 van datzelfde wetboek.

Gezien de huidige procedure onder de toepassing valt van artikel 1017, tweede lid, Ger.W., en bij gebreke aan een tergend en/of roekeloos geding, dient het OCMW van Bornem te worden verwezen in de kosten waarbij de basisrechtsplegingsvergoeding kan toegekend worden.

BESLISSING

Het arbeidshof,

Recht doende op tegenspraak.

Het arrest van 25 juni 2014 verder uitwerkend, vernietigt de vonnissen van 6 februari 2013 en 6 november 2013 van de arbeidsrechtbank Mechelen, behoudens wat de kosten betreft.

Opnieuw recht sprekend, zegt voor recht dat de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] recht hebben op een equivalent leefloon als gezin en op de toekenning van een huursubsidie voor de periode van 1 oktober 2011 tot en met 19 januari 2012 en van 10 oktober 2012 tot en met 12 december 2013. Zij hebben tevens recht op een huurwaarborg.

Veroordeelt in toepassing van artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, het OCMW van Bornem tot de kosten van het hoger beroep.

Vereffent deze kosten aan de zijde van de heer [REDACTED] en mevrouw [REDACTED] op 160,36 euro rechtsplegingsvergoeding.

Aldus gewezen door:

[REDACTED] raadsheer, voorzitter van de kamer,
[REDACTED], raadsheer in sociale zaken, werkgever,
[REDACTED], raadsheer in sociale zaken, werknemer,

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

en uitgesproken door de voorzitter van de tiende kamer van het arbeidshof Antwerpen, afdeling Antwerpen, zitting houdend te Antwerpen in openbare terechtzitting van 1 april 2015, met bijstand van griffier [REDACTED]

Ronald SMETS

Dirk TORFS

